

ЕТНОКУЛЬТУРНІ КАРКАСНІ ЛАНДШАФТИ МІСТА ХМІЛЬНИК ЯК ОБ'ЄКТИ РЕКРЕАЦІЇ І ТУРИЗМУ

Атаман Л. В., кандидат географічних наук, старший викладач кафедри
географії

Климнюк М. Р., студентка IV курсу природничо-географічного факультету,
Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла
Коцюбинського

В сучасному світі туризм є невід'ємною ланкою життя суспільства, який є феноменом світового масштабу. З кожним роком роль туризму непинно зростає, адже він впливає на культурний та духовний розвиток народу, а також слугує способом відпочинку та оздоровлення. Хмільник – місто-курорт Вінницької області, яке відоме унікальними мінеральними водами, крім цього важливе місце мають його етнокультурні ландшафти, які є об'єктом мого дослідження. Етнокультурний туризм відноситься до одного із новітніх видів, що безперечно приваблює туристів.

Історико-культурний район Хмільника займає територію Старого міста в межах острова між протоками Південного Бугу, тобто його межі визначаються берегом острова [1]. Формування каркасних етнокультурних ландшафтів від XIII ст. зумовлено наявністю природного ядра – «острова» у межах річища, що мав потужний оборонний потенціал. Тут функціонували белігеративні ландшафти міста. Так в минулому з'явився замок, який зазнавав змін впродовж років – його то руйнували то відбудовували. Сучасні белігеративні ландшафти представлені двадцятиметровою вежею фортеці, в якій розташований історичний музей, а в приміщенні нижнього поверху вежі відкрито ресторан.

Палацово-парковий комплекс, також знаходиться у межах острова, представлений палацом Ксідо. Від річки будівля має вигляд фортеці, а з іншого боку – фасад панського маєтку з білосніжними колонами та балконами. Палац

графа Ксідо – унікальна перлина архітектурного мистецтва, що є візитною карткою Хмільника.

Центр міста з середини XIX ст. мав типову структуру єврейського містечка. У першій половині XVI ст. у межах історичного центру Хмільника сформувався архітектурний комплекс: фортеця, ратуша й костел. Головним ядром селитебних ландшафтів була ринкова площа, яку сформували: синагога, костел, дерев'яні рундуки, одноповерхові торговельні ряди й житлові будинки заможних містян [2].

Наприкінці XIX ст. почали зароджуватись промислові ландшафти: крамниці, майстерні, невеликі заводи і фабрики. У 20-х роках XX ст. працювали чавуно-ливарний завод, вапнякові шахти, гіпсова фабрика, завод газованих вод, завод фруктових вин, маслозавод, пивзавод, фабрика мила, тощо [3]. Загалом на сучасному етапі промислові ландшафти є об'єктом туристичної діяльності, а саме розвивається вид індустріального туризму, який можна віднести до поняття «альтернативний туризм», що поступово витісняє традиційні види.

Сакральні ландшафти Хмільника представлені культовими спорудами, що сформували додаткові вузли каркасного ландшафту міста. У 1603 році поблизу фортеці було збудовано базиліку – костел Усікновення глави Іоанна Предтечі, який зараз використовується громадою як культова споруда і також є одним із головних туристичних об'єктів. Крім костелу у межах міста збудовано кам'яну церкву Святої Покрови, й кілька інших, які зараз перебувають у нормальному стані та використовуються релігійними громадами. Загалом на площі 80 га збудовано 5 культових споруд, які сформували потужній сакральний «вузол» каркасного ландшафту Хмільника [2].

Тафальні ландшафти Хмільника представлені 6 кладовищами, серед яких присутнє і єврейське, що формують розвиток «темного» туризму, який є відносно новим напрямом і зацікавлює туристів, які мають на меті отримати нові враження та емоції, уславити пам'ять загиблих або ж відвідують їх через почуття патріотизму.

Отже, роль етнокультурних каркасних ландшафтів у розвитку туризму міста займає неабияке місце, адже відвідуючи їх, турист поринає у минуле Хмільника, вивчає його історію та культуру, і водночас збагачує свій духовний внутрішній світ. Поряд із наявними ресурсами формуються різні види туризму, зокрема виникають й нові, які все більш зацікавлюють туристів.

Список використаних джерел

1. Воловик В.М. Етнокультурні ландшафти: регіональні структури і природокористування. Вінниця: ТОВ «Вінницька міська друкарня», 2013. 464 с.
2. Загниборода Михайло. Хмільник: містобудівний розвиток на тлі історії. Перша Хмільницька наукова історико-краєзнавча конференція: Матеріали конференції, 23 вересня 2015 р., м. Хмільник Вінницької області. Вінниця: Меркьюрі-Поділля, 2015. С. 48–58.
3. Хмельник.URL: <https://sztetl.org.pl/template/gfx/dzialania/chmielnik.p>